

De collecte elders en bij ons

Tijdens een kerkdienst zitten twee mensen naast elkaar. Opeens komt er een collectezak voorbij. Zegt de een tegen de ander: 'Hé, ik wist niet dat je hier moest betalen!'

Dat zet aan tot nadenken. Collecteren is in heel veel landen in de kerk gebruikelijk, maar het aantal keren dat er gecollecteerd wordt en het doel van de collecten verschilt enorm.

Andere landen, andere gewoonten - dat weet iedereen. Daarom zijn we ook niet verbaasd als het er in andere landen in de kerk anders aan toegaat. We vragen soms naar de redenen van die andere gewoonten, soms ook niet. Maar het komt zelden voor dat we vragen naar wat wij de bekende weg vinden. Toch zouden we dat eens moeten doen.

Vraag bijvoorbeeld wanneer je ergens anders de kerkdienst bijwoont: waar collecteert u normaliter altijd voor?

Toen ik met mijn vrouw in 1979 op ons zendingsterrein in Venda aankwam, moesten we aan veel dingen wennen. Daarom vroegen we eigenlijk nooit waarvoor gecollecteerd werd. Voor kerkelijke doeleinden - meenden we. Pas maanden later heb ik eens aan de inmiddels overleden ds. Netshitangani gevraagd waarvoor er elke zondag gecollecteerd werd. Hij zei toen alsof het de gewoonste zaak van de wereld was: alleen voor de diaconie.

Kunt u zich een beetje de verbazing voorstellen die ik heb gevoeld op dat moment? Je komt 'kerkvers' uit Nederland en hebt geprobeerd om alle 'vreemde' zaken die er op je afkomen te begrijpen, en het meest gewone in de kerkdienst heeft een heel andere achtergrond dan je ooit gedacht had. Trouwens, steeds weer merk ik dat bezoekers uit Nederland daar eerst vreemd tegenaan kijken! Immers, de kerken op het zendingsveld zijn zo arm, die zouden nu bij uitstek voor zichzelf mogen collecteren. Maar zij doen het niet! Zelfs uit principe niet: het weinige wat men heeft, geeft men aan de Here om te laten gebruiken door de diaconen als de dienst van de gemeente ten behoeve van de (nog) arme(re) medemens! Uit principe, omdat in de collecte de gemeente antwoord geeft op Gods grote beloften aan haar gevegen.

Toen er enkele jaren later gevraagd werd om een speciale collecte voor de zending te houden, hadden veel gemeenteleden daar toch moeite mee. Ze vonden dat de uitgaven voor de zending betaald hoorden te worden uit 'de grote pot' en niet uit de inkomsten van de diaconie.

Eigenlijk terecht! Natuurlijk is het wel te verdedigen. Immers zendingswerk heeft ook een diaconale aspect, maar toch. En nog steeds is het de gewoonte in de kerken in Venda om drie zondagen per maand voor de diaconie te collecteren en 'een' keer voor andere doeleinden.

Persoonlijk vind ik dat jammer - alhoewel het nog altijd beter is dan de meeste gemeenten in ons land! Wij die toch echt niet arm zijn, collecteren soms vooral voor andere doelen in de kerkdienst en de diaconie moet soms soebatten om haar collecten te behouden. Bij ons zijn we haast (?) vergeten dat we met het geven aan de collecte antwoord geven op Gods grote beloften en trouw. Misschien moeten we eens bij de kerken in het buitenland in de leer?

Uit de gewoonte in Venda kunnen we bijvoorbeeld leren dat een collecte voor diaconale doeleinden nooit inkomsten van de gemeente zijn. Dat lijkt logisch, maar is het blijkbaar niet. Als deputaten onderlinge bijstand & advies (OB&A) bijvoorbeeld steun verlenen aan een gemeente, dan bepaalt het reglement van OB&A dat ook deze speciale diaconale collecten in principe in mindering komen op die steun. Kort door de bocht gezegd: een gemeente die steun ontvangt van OB&A kan (mag?) zich geen speciale diaconale collecten permitteren. Eigenlijk is het niet te begrijpen dat deze regel in het reglement is gekomen: vanuit diaconaal perspectief had die er nooit in gemogen!

Onze arme zusterkerken op het zendingsveld geven ons een prachtig voorbeeld: met onze eigen bijdragen houden we 'onze broek' op, maar 's zondag denken we aan onze behoeftige medemens!

Zo hoort het, maar bij ons gaat het niet zo.

Ook elders in de wereld gaat het vaak heel anders. In Indonesië maakte ik mee dat meteen na het votum en de groet er een collectezak door de gemeente ging: de kerk moest een opknapbeurt hebben. De collectezakken - drie achter elkaar - waren daarvoor bestemd. En vervolgens werd er na de preek ook nog gecollecteerd voor de gebruikelijke doelen: kerk en diaconie - weer drie keer.

Trouwens, in veel landen worden ook gaven in nature 'geofferd' die dan meestal meteen na de kerkdienst per opbod verkocht worden.

Is het geen tijd om goed na te denken over wat de collecte in de kerkdienst voor ons betekent? Want geld geven als antwoord op Gods grote beloften betekent immers dat het niet meer ons geld kan zijn.

Natuurlijk is er geld nodig om alle onkosten in de gemeente te betalen. De predikant, het kerkgebouw, de landelijke omslag, e.d. De commissie van beheer heeft vaak de handen vol om de touwtjes aan elkaar te knopen. Maar in feite zijn er als het om geld gaat in de kerk maar twee zaken van belang: dat er geld is voor het kerkelijke huishoudboekje en dat we onze christenplicht uitvoeren door te laten zien dat we oog hebben voor onze naaste(n) die geen helper hebben.

En zou dat niet de leidraad voor ons denken moeten zijn?

ds. Gé Drayer